ب . ن .

«نور بابا» ماصالی

حق را باید گفت و حقیقت را
نباید نهفت . یغما

طابع و ناشری :
کتبخانهٔ سودی ازمیر شعبه‌سی

« آهنك » مطبعه‌سی
۱۳۳۸

«نور بابا» ماصالی

محرری :

ب . ن .

طابع و ناشری :

كتبخانهٔ سودی ازمیر شعبه‌سی

«آهنك» مطبعه‌سی

١٣٣٨

نور بابا مناسبتیله

لا تلبسوا الحق بالباطل
وتکتموا الحق. آیت

بوماٸ قبه‌نك آلتنده سویله‌نمه‌مش برسوز، یازیلمامش برموضوع، دوشونیلمه‌مش برفکر یوق کبیدر . هرشی سلفدن خلفه کچیور . مواد ابتدائیه داٸما اسکیدر . دکیشن یالکز شکللردر . هرمحرر، یازه‌جغی شیئه کندی حساسیت و مخیله‌سندن بعض اوفق تفك علاوه‌لر یاپمق ، بالخاصه کندی خصوصیتنه کوره برپلان و ترتیب قورمق صورتیله اونی بره‌یکی اوله‌رق قبول ایتدیریور . شیخ غالب ، « حسن وعشق » ك موضوعنی « مثنوی » دن آلدیغنی بالذات اعتراف ایدر . الفرد دوموسه . اکثر شعرلرینك اساسنی لورد بایروندن اقتباس ایتمشدر . قدرتلی برمحرر ، اك اسکی برموضوعه آرزو ایدیلن اصالت وممتازیتی ویره‌بیلیر . بعض آدملر ایسه ، اثرلرینه سوٸلی برخصوصیت ویره‌میه‌جکلرینی بیلدکلرندن غریب موضوعلر آرقه‌سنده قوشارلر . ایسترلرکه ، بوله‌جقلری موضوع کندی کندینه جانلی برشی اولسون ، یکیلکیله قارئینك نظر دقتنی جلب ایتسین . او اندیشه ایله کنج محررلرمزدن

یعقوب قدری بك دینی بر موضوعی رومان اتخاذ ایتمکدن چکینمه‌مشدر. بوندن دها اول مرحوم شهاب الدین سلیمان بك ده سافوتیزم مسلکنی اساس طوتەرق « چیتماز سوقاق » نی یازمشدی. کذلك رحمانك رحمته قاووشان دیکر بر آرقداشمز دخی منطقك ، ناموس و وجدانك عدم موجودیتی حقنده بر قاچ مقاله قارالامشدی. بونلر کاملاً سوندی. یالکز یعقوب قدری بكك حکایه‌سی یکی نشر اولنمدیغی ایچین هنوز دادوستد مطبوعاتی دوالاشمقده‌در. بالخاصه بکتاشیلکه متعلق بعض تعبیراتی احتوا ایتدیکی جهتله بر قسم خلقك هیجان و تجسسنی تحریك ایتمش کورونیور. بناءً علیه بو اثرك موفقیته نامزد و بکتاشیلکله مناسبتدار اولوب اولمدیغنی تقدیر ایتمك فائده‌سز بر شی اولمایه‌جق. اونك ایچین ابتدا مذکور حکایه‌یی تلخیص ایدییورز :

« بر بکتاشی تکیه‌سنده موملر ناصل سونر؟ » — وقعه ، استانبولك اسکی بر بکتاشی درکاهنده جریان ایدییور. اثر ، او تکیه‌ده مست بر کومه محب و محبه‌نك صباحه قارشی دم ایسته‌ملری و سرمستانه محاوره‌لریله باشلار. نور بابانك ریاست ایتدیکی صوفرالر یا بر تکمه ایله دورلیر و یا بر بوسه ایله پریشان اولور. زوجه‌سی جلیله باجی ، آغیر باشلی و صاچلری تماماً آغارمشدر. جماعتی یاتمغه دعوت ایدییور. فقط دیکله‌ین کیم؟ هوائی مرشد ، محبه‌سی زیبا خانمله مشغول. نصیب خانمله رؤف بك یاواش یاواش دوداق دوداغه کله‌جکلر. خانم ، صوفرانك آلتندن بکك دیزلرینی چیمدیکله‌یور. عودی نیازی ، بکرمنجی دفعه عودینی آقورد ایدییور. شیشه‌لر

تکرار دولوب کلیور . بابا ، بر نفس سویله‌یور . صوکرا زیبا خانمله اوزون بر منازعه‌یه کیریشیور . کویا نکار خانمك نصیب آلماسنه زیبا خانم مانع اولیورمش . صباح اولیور . موملر داملە داملە اریەرک سونیور . وهرکس یاتغنه کیدییور .

بر بکتاشی شیخی ناصل یتیشیر ؟ «— عفیف بابا ، دورت دفعه اولمش بولنماسنه رغماً ، اولاده مالك اوله‌مدیغندن آناطولی سیاحتنده بولدیغی بر چوجوغی تکیه‌یه کتیریور . نوری ، یکرمی یاشنه کیردیکی زمان ، بابانك اولوم دوشکنده بولنماسندن بالاستفاده ، زوجه‌سی جلیله باجی‌نك یاتاغنه یول بولیور . بومناسبت شیخك وفاتی اوزرینه رسمی بر ماهیت آلیور . نوری بابا ، عنعنه وارکان اعتباریله سلفنك نسخهٔ ثانیه‌سی اولیور . کوزل بر نده قاکلیجه‌لی زیبا خانم نوری بابا ایله مناسبت پیدا ایدییور . زیبا خانم ، کوچوك بر حادثه ایله کنجلکنی وعائله‌سنك ناموسنی فدا ایتمشدر . نوری بابایه ملاقی اولنجه وجده کلیور . اوکا « سن نورسك ، نورالهی‌سك . » دییور . نوری بابانك اسمی آرتق نور بابا قالیور . زیبا خانمك نور بابا ایله مناسبتی اون سنه سورییور . شیمدی اللی یاشنده اولمله برابر ینه بابانی باشقه‌لرندن قیصقانمقده‌در .

برظاهر ناصل ارشاد ایدیلیر ؟ «— زیبا خانم ، نور بابا ایله منازعه ایتدیکی کیجه‌نك فرداسی صولوغی نکار خانمك یاننده آلیور . نکار خانم ، برادرینك قیزی ، مادرید سفیرینك رفیقه‌سی ، ایکی چوجوق والده‌سیدر . زیبا خاله ، بکتاشی اولماسنه کندیسنك نه‌صورتله مانع اولدیغنی صورییور . نکار خانم ، برکون تکیه

عالملرندن بحث ایدن نصیب خانمه اوعالمره اشتراك ایتمك ایسته‌دیكنی بیان ایتمش بولندیغنی ودیدی قودی‌نك اوراده‌ن چیقمش اولدیغنی سویله‌یور . زیبا خانم ، آنسزین اوبقویه دالیور . وداغلاشیرکن « اكر برنیتك وارسه بكا سویله یاوروم . دوشونكه ، چوق فداكارلق لازمدر . » دیور . درت كون صوكرا ، كندیسندن كوشكده بكلندیكنه دائر نكار خانمه برتذكره كلیور . نكار خانم دعوته اجابت ایدییور . اوسق شیشه‌لر ، قدحلر ، بوزلرومزه‌لرله دولو برماصه‌نك اطرافنده زیبا خانمدن ماعدا نور بابایی ، جایله باجی‌یی ، نصیب خانمی ، نجاتی وعودی نیازی بكلری نیم مست بولیور . نور بابا ، قویو رنك برپانطولون ، بیاض بریلك ، سیاه قماشدن برجبه كیمش . نه‌شالواری ونه‌ده بلنده كمری واردر . عادتا حواری دسنه بكزه‌یور . زیبا خانمك دعوتدن مقصدی ، بكنی بابادن قیصقاندیغنی هركسه كوسترمكدر . مسأله‌یی آچیور . نكار خانم ، بوایشك اعظام ومبالغه‌یه اوغرامش اولدیغنی وخاله‌سنك كیفیتدن معلوماندار بولمدیغنی ایضاح ایدییور . صوفراده شرقیلر سویلنیور . عود ، طنبور ودف چالنیور . نكار ، نصیب خانمی آله‌رق باغچه‌یه چیقیور . تك برسوزینی شوحاله قویدیغندن دولایی معاتبه‌ده بولنیور . نصیب خانم ، بابانك كندیسنی كوروب سودیكنی وخاله‌نك قیصقاندیغنی اكلاتیور . اوصراده نور بابانك محرقسی دویولیور . ویرلرینه دونیورلر . زیبا خانم ، نكاره « ارتق سنك قابل ارشاد اولمدیغنكه قائل اولمش . » دییور . نور بابا زیبا خانمی تكذیب ایدییور بوحركت ، نكارك خوشنه

گیدییور. نور بابا بالذات کندیسنه بردم ویرییور. نکار ایچیور. وزیبا خانم باغیرییور: — نهایت ارشاده موفق اولدیکز. نه قدر اولسه بنم قیزمدر.

حاجی بکتاش چراغی اطرافنده ایکی بیاض پروانه. — بو فصلده نکار خانمله قوجه‌سنك اقرباسندن ماجد بکی برابر بولیورز. بحث حیاته عائددر. نکار خانم، آنسزین ماجددن سووب سومدیکنی صوریور. مخاطبی جواب ویرمیور. محاوره زیبا خاله‌نك طرز حیاتنه، بکتاشی عالملرینه انتقال ایدنجه، نکار خانم بو صوك هفته ایچنده تکیه‌یه‌ده کیتمش اولدیغندن درگاه عالملرندن کمال صلاحیتله بحث ایدییور. ماجدك رییی وکلبی ظن ایتدیکی بکتاشیلره محبه‌سی نکار خانم کبی اینجه ومعنا برقادینك فضله برعلاقه کوسترمه‌سی حیرتنه بادی اولیور. هله مرشدك سسندن وباقیشلرندن اوزون اوزادی‌یه بحث ایتمه‌سی کندیسنی قیصقاندیرییور. نهایت اوده بونلری کورمك آرزوسنی اظهار ایدییور.

نور بابا درگاهنده مثلی کورلمه‌مش برآیین جم. — بوکون نکار خانم نصیب آله‌جق. اونك ایچین درگاهده بویوك برفعالیت مشهود. نور بابا، مظفریتنك شنلکنی یاپیور. شوروقعه، ایلك کوروشمکدن تام برسنه صوکرادر. نکار خانم چوقدن راقینك توقوسنه، طریقتك ارکان وعاداتنه، پیانوسنده نفسلر چالمه‌یه آلیشمشدر. آقشامه دوغرو زیبا خاله وماجد بکله برلکده تکیه‌یه کلیور. نور بابا، بالقرندن کندیلرینه قارشی منديل صاللایور.

ماجدك خاطره دفترندن . — دوندن بری تکیه ده یز .
بوالدیغمز تکیه باغ و بوستان ایچنده اسکی بر کوشکدر . نور بابا
بنده‌لر کیذمشدر . سوزلرنی بسیط وطفلانه بولدم . بونکله برابر
سویملی بر آدمدر . قادینلر هپ بویالی . آرالرنده یالکز جلیله
باجی‌یی عفیف کوردم . سوزده بنده بکتاشی اولدم . ناصل
اولدیغمی اکلاته‌یم : اولا تکارله برابر آبدست آلدق . بکتاشی
آبدستنك حکمی حیاتك صوکنه قدر دوام ایدرمش . رهبرمز ،
تولاقلر ایصلاتیلیرکن « بو قولاقلر بعدما کوتو سوزه مسدود
اوله‌جق . » آیاقلر یيقانیرکن « بو آیاقلر حق یولندن شاشمایه‌جق . »
کبی جمله‌لر صرف ایدییوردی . اوندن صوکره یالین آیاق ، باشی
قپاق میدانك قپوسنه کتیریلدك . ابتدا مرشدك زوجه‌سی ایچری‌یه
کیردی . طاشی ، باباك دیزلرنی ، کندی پوستنی اوپوب یرینه
اوطوردی . اونی متعاقب ارککلر کیردی . بعده قادینلر .
بورادده ارککلر حق رجحانه مالك . رهبرمز بلله بر ایپ باغلادی .
اشیکی اوپدیردی . قباصمه‌دن کچیردی . هر ثانیه‌ده بر کره توقف
ایدرك ، باغ آیاغمز صوله طوقوندیریلیوردی . رهبرم مرشددن
قبول اولنوب اولنمایه‌جغمی صوردی . بابا عینی سؤالی جماعته
تکرار ایتدی . هپ بر آغزدن جواب موافقت ویریلدی . شیخك
اوکنه کتیریلدم . یانندن قالقدیغم زمان باشمده فضله اوله‌رق یالکز
برکچه کلاه واردی . مرشدك ایلك وصوك سوزلری : « الکه ، بلکه ،
دیلکه صاغلام اولاجقمیسك ؟ کله ، کله . دونه ، دونه ، کلنك
مالی ، کیدنك جانی کیدر . » امر او بوندن عبارت . صوکرا

بر بر پوستلری اوپه‌رك برینه اوطوردم . نكارده عینی مراسمی اجرا ایتدی . آره‌دن چوق كچمه‌دی . میدان، میخانه حالنه كیردی . مدور بر طاقم صوفرالر كتیریلدی . اوستلری راقی صراحیلری ومزه‌لرله دولدی . نور بابا صوفراده زیبا خانمی صاغنه ، نكاری صولنه آلدی . نكار ، بالذات ساقیلك ایدیوردی . زیبا خانمی‌ده اونوتمیور ، آغزینه مزه‌لر اوزاتیوردی . بز هپمز مشترك بر قدحدن ایچه‌دك . كیجه یاریسنه دوغرو مرشد سماعه ، قادینلردن بر قاچی رقصه قالقدی . بو بزم جوشا جوش زیبا ونصیب خانملرك مدهش بر غوغاسیله نهایت بولدی .

ارشاداتك ایكنجی دوره‌سی . — نكار خانم نصیب آلدیغی كیجه‌دن اعتباراً كیتدیكی هر یرده نور بابایی بولیور . تصادف ایتمدیكی زمانلرده مكتوبنی آلیور . مكتوبلری هب عاشقانه ، ستملی وتظلمكاره‌در . جواب بكله‌یور ، سه‌ویلدیكنی ایشیتمك ایسته‌یور . نكار صوك دفعه‌سنده براز مبهم وظالمانه بر جواب ویریور . ایرتسی كیجه ، نور بابا بر محرق وآتشناك صداسیله دكزدن نكار خانمك پنجره‌لرینه قارشی اشتكایه كلیور . نكارك والده‌سی قفسلری ایندیرتیور . او بر كون نور بابادن نكار خانمه قومشو بر قادین اولاشیور . نور بابانك ایدیلن حقارتدن فنا حالده صارصیلدیغنی وشیمدی كندی اونده خسته اوله‌رق یاتمقده بولندیغنی ، بناءً علیه مطلقا كیدوب كورمه‌سی لازم كلدیكنی سویله‌یور . نكار خانم ، قلبلر صیادی نور بابانك كندی یولنده ذلت واضطراب ایله قیوراندیغنه ممنون اولیور . فرداسی شیخ افندی‌یی زیارته

کیدیور. بابا اونی کورونجه ، « ناصل حالی بکندیکزمی ؟ »
دیور . نکار ، نور بابانك سوزلرندن متأثر اولیور. آغلایور .
تجربه‌لرك کندی طرفندن قاپاتیلمدیغنی ایضاح ایدیور . نور
بابا نکار خانمك الینی طوته‌رق « کندیکی محبته تسلیم ایت
یاوروم . » دییور.

کاملاً محبته موقوف . — نور بابا ایله نکار خانم بوتون بر
یاز سویشیورلر. چاملیجه تپه‌لری ، بوغاز ایچی قورولری ، مرمره
ساحللری بو سودالی چفتك بوسه‌لری ، آه واهلریله دولیور .
نور بابا قیشین درکاهنی قاپایوب اسکدارده بولنان اختیار بر محبه‌نك
اوینه اینیور. نکار خانم‌ده زوجنك نشان طاشنده‌کی قوناغنه نقل
ایدییور . آرتق برلشمك کوچ اولیور . یالکز آراصیرا نامه‌لر
کیدوب کلیور . نور بابا ، صوك مکتوبنده نهایت هر شیئ فدا
ایده‌جکنی سویلیور . نکار خانم‌ده بوکا طرفدار . بر بچوق سنه
اول زیبا خانم « دوشونکه ، چوق فدا کار اولمق لازمدر . »
دیه‌مشمی ایدی؟ ایجاب ایدرسه، اوده زوجنی ، والده‌سنی و چو-
جقلرینی ترك ایده‌جك . ماجدی بر معتاد نکارك اوینه اوغرایور .
فقط آراده اسکی صمیمیت یوق . برکیجه کلشنده بك اوغلنده
نور بابایه تصادف ایتدیکنی وکندیسنی صوردیغنی سویله‌یور. نکار،
اوکا راست کلمك امیله آرتق هر کون بك اوغلنه اینمکه باشلایور .
بر کون قارشی یه کلیورلر . وعفیفه خانمك اونده برلوشمایی
سوزلشیورلر . ایرتسی کون، عفیفه خانمك خانه‌سنده نکار خانم
نیاز ایتدیکی زمان ، نور بابا اونك آیاقلرینه قاپانیور. صوکرا بلندن

یاقه‌لایه‌رق کندیسنه چکیور. ایچری‌یه کیرن خانه صاحبه‌سی «نه اوله‌جقسه، بو کون اوله‌جق. انلاشیلدی» سوزلریله دیشاری‌یه دونیور.

سس چیقاریان قادین — نکار خانمی سنه‌لردن صوکرا تکیه‌ده متمکن کوریورز. هنوز اوتوز یدی یاشنده بولنماسنه رغماً سسی تیصیلمش، سیاهی بوزونشدر. او قدر کوزله، باغیروب چاغیرمنه، اویقوسزلقلره نه دایانیر؟ بابا، باجی ایله برلکده اوچ آیدن بری قاپی کوینده بر محبه‌نك اونده مسافردر. نکار، کیتدکجه اهالی اوغرامقده‌در. چابوکه نور بابا درکاهنك بو شیمدیکی قوناق حالنه کیرشی اونك ثروتی سایه‌سنده‌در. تکیه‌نك بوتون اشیاسی اونکدر. لاکن اونی آلتی ییلدر شو درکاهده طوتان شی کندی مالی اولان بو ستقله بو اشیا دکلدر. آنجق مرشدك بر نکاهی، بر تبسمی، بر سوزیدر. هرشی اونك ایچین فدا ایتمدیمی؟ هانی قوجه‌سی، چوجقلری، آنه‌سی نره‌ده؟ شیمدی الك چوق اختیار درویش چناری ایله دوستدر. او، نکار خانمه هم باشنه طاتلی بر خولیا ویرر، همده بوغازنده‌کی متمادی شیجینی تسکین ایله‌ین آفیون حبلری کتیرمکده‌در. زیبا خانم، قمار و تجارت ایشلرینه دالمشدر.

عالم ینه اول عالم — بوکون نوروزدر. تکیه‌ده حاضرلقلر وار. نکار خانم بیله فعالیتده. جایله باجی آرتق ایشه یارامیه‌جق درجه‌ده چوکمشدر. قادینلر پنبه و بیاض انتاریلر کیمش، اولر یاقه‌لرینه چیچکلر طاقمشدر. نور بابا قرق بشی آشقین. فقط هیچ

دکیشمه‌مش . صقالی دها زیاده سیاه . آلتی آیدن بری سهیلا
نامنده بر نوشکفته‌یه دوشکون . شربتلر ایچیلمکه باشلادیغی بر
صیراده آنسزین « جانلر سزه بر مژده‌م وار . کله‌جک هفته
سهیلا ایله نکاحمز عقد اولونیور . » دییور . نکار خانم قلبندن
اوروولیور . و گوزلی اوله‌رق نور بابایه دییورکه : — یازیق . ثم
سنک نظرکده بر قیمتم قالمامشدر . نه بونک ایچینمی یتیشدیردک ؟
جانی جانان دیه‌مش . — نور بابانک سهیلا ایله ازدواجی اوزرینه
نکار خانمک حالی معما انگیز بر شی اولیور . دکلره بیله ایتمیور .
درویش چناری دمی ، بیه‌جکنی اوطه‌سنه کتیرییور . بر کون
ماجد بکدن بر تذکره کلیور . آوروپادن یکی دوندیکنی و کندیسنی
کورمک ایسته‌دیکنی یازییور . نکار خانم ایرتسی کون ماجده
گیدییور . چوجقلرندن خبر کتیروب کتیرمدیکنی صورییور .
تیزه‌لک بر چکه‌صاری ، صوغوق بر بکر قارشیسنده ماجدک قلبی
مرحمتله دولیور . فی مابعد بوراده قالمسنی وچوجقلرینک بر ایکی
آیه قدر کله‌جکلرینی سویله‌یور . نکار خانم « بو ایشه او نکله برلکده
قرار ویرمه‌مز ایجاب ایدر . مرشیه رغماً بیلیرسنک که مرشدمدر . »
دییه جواب ویرییور . ماجد ، قلباً اوندن اوزاقلاشییور . نکار
بورادن آیریله‌جغی اثناده « چوجقلر کله‌جکلری وقت بکا خبر
ویر . بلکه او وقته قدر بابایی اقناع ایده‌بیلیرم . » دییور .

بو خلاصه‌دن صوکرا ، مطالعه‌مزی بسط و تثبیت ایده‌بیلیرز .
کوریلیورکه ، وقعه ایچه بویوک ، اشخاص ایسه چوقدر . اوکا
مقابل ، رومانک هیئت عمومیه‌سی یوز آلتمش یدی اوراق صحیفه‌دن

عبارتدر . هیچ بری لایقیله اکلاشیلمامش ، اشخاص و وقایع بدرین ، نفوذلی بر تحلیل کورمه‌مشدر . بوتون حادثه‌لر بسیط وقبا طاسلاق بر سینه‌ما فیلمی کبی کوزمزک اوکندن کچیور . مبهمیت ، باشدن نهایته قدر بر دوام . تصور ایدلمک ایسته‌نیلن شیلرک اکثری یعنی تکرار تصور ایتمک مشکل . زیبا خانمی اللی یاشنده بولیورز . اوله کچیردیکی او مهم حادثه نه‌در ؟ عائله‌جه نه‌یه مردود اولیور ؟ نصیبی کیمدندر ؟ نور بابایی ناصل بولدی ؟ رؤف بك کیمدر ؟ نصیب خانم کیمك نه‌سیدر ؟ ماجدك هویت مادیه ومعنویه‌سی غیر معلوم . میهلا خانمی آنسزین صحنه‌نك اورته‌سنده کوریورز . حل ایدیله‌مه‌ین نقطه‌لر عادتا اکثریتی تشکیل ایده‌جك درجه‌ده . نور بابانك هر صحیفه‌سی کوچوك حکایه‌لر یازمغه آلیشمش واو چرچیوه‌دن خارجه چیقمامش عجمی بر قلمك محصولی اولدیغنی افاده ایتمکده‌در . فی الواقع شو اهمال وتسامح کوچوك بر حکایه‌ده تجویز اولنه‌بیلیر . فقط رومانده اصلا جائز کوریله‌مز . بر آدمك ماضیسی ، مکتسبات ارثیه‌سی ، بالآخره کوردیکی طرز تربیه ، خصوصیله احوال روحیه‌سی بحق اکلاشیلمالیدرکه ، حرکاتی تقدیر اولونسون . وحقنده تام بر حکم ویریله‌بیلسین . رومان ، روحی تدقیقات وتحلیلاتك اجراسنه اك مساعد اولان بر ساحه‌در .

اوندن ماعدا ، بو حکایه‌ده ایی بر ترتیب ده مفقود . وقعه‌یی قاورامق چوق زور . وقایع آراسنده‌کی روابط لایقیله توضیح ایدلمه‌مش ، رابطه‌لر پك قوتسز قالمشدر . بالفرض ماجد بك حیاتدن بحث ایدرکن نکار بردن بره سووب سومدیکنی سویلیور .

بونك ماقبلی يوق، مابعدی يوق . ماجد ساده كوسكون نظرلرله اوتمه باقيور . زيبا خانمك عمرنده ايكنجی دفعه كيرديكی يكننك اوننده حرارتلی بر مباحثه‌يی براقه‌رق فی‌الحال اويويوب قالماسی‌ده آيقيری طوريور . كذا نصيب خانمك قوجه‌لی وچوجوقلی بر قادين اولان نكاره باباك سوديكنی سويله‌مكه جسارت ايتمه‌سی ونكارك قيزمامه‌سی ، صوكرا نكارك زوجنك اقرباسندن بوتنان ماجده نور بابانك باقيشلرندن ومحرق سسندن بحث ايله‌مه‌سی غير طبيعی وتضاد آميز بر شيدر . نصيب خانم قوجه‌لی بر قادين وچوجوغی اوتوز طقوز درجه‌ده ايكن رؤف بكك يانندن آيريلميور. بوده بللی باشلی ايضاح اولنه‌جق بر مسأله‌در . او كبی جمله‌لر كتابك اوته‌سنه بريسنه طاغيلمش ، آرالرنده بر ارتباط وجوده كتيريلمه‌مشدر . ماجدك مخطره‌سی ايسه قوا‌سز ، قاناد‌سز سقط بر مخلوقدر . بو مخطره‌نك نره‌دن الده ايدلديكی وبورايه ناصل كيرديكی اكلاشيلميور . هله ١٤٢ نجی صحيفه‌ده «نكار خانم، نكار خانم ، ای بوندن آلتی ييل اولكی بياض كوكرجين !» سوزلريله باشلايان مونولوغ وينه ١٤٨ نجی صحيفه‌ده اوكا بكزه‌ر كوچوك بر خطابه كاملاً لزومسزدر او خطابه‌لری ايراد ايدن كيمدر ؟

اثرك صاحبی ايی بر ناثر اولمق صفتيله مشهوردر . حالبوكه «نور بابا»ده اويله پارلاق ، خصوصی ، تراشيده صحيفه‌لرده تصادف اولنميور . بالعكس اسلوبی ايشله‌نمه‌مش ومهملدر . محرر ، اوچنه قالقديغی زمان اكثريا ياكلش برقناد حركتيله آناغی‌يه دوشمش ، داغماسقلی يرلرده‌سورونمشدر. مثلا شو عباره‌ظاهرآ بر قيمت ونفاستی

حائز کورونیور: « ای کوزلری بر قور کبی ایچین ایچین تونه‌ن قادین؛ سن مطلقا حسینك همشیره‌سی وخلاج منصورك اشیسك. قانك آقدیغی یرلرده کللر بیتیور. وکوکلك صاوریلدیغی هوالرده عنبرلر قوقیور. سن بو قوقولر وبو کللرله سرمست اولمشسك. ای بزم الستك ازلی سرخوشی. ص: ۱۴۸ » کوزل ظن ایدیلن بو سوزلر حقیقتده نه قدر دکرسزدر. نکار کبی عادی وسفیل بر قادین، امام حسین افندمزك معصوم همشیره‌سی ام کلثومه وعالم وجدواستغراقك شهید مظلومی ابن منصور خلاجه ناصل بکزر؟ اوبله بر تشبیه کستاخانه عد اولنمازمی؟ نکار نه ظلم کوردی؟ کندی آرزوسیله نور بابایی سودی. واونك مستفرشه‌سی اولدی؟ قانی نه وقت آقدی؟ کولی نه زمان صاوریلدی؟ بزم الستك سرمستلری مادةً سرخوش دکللردر. نکار ایسه عیاش، بدخوی وبدطینت برشخصیت طاشیمقده‌در. موفق اوله‌مامق، خطا ایتمك زمانك وفاسزلغندن ده نشأت ایده‌بیلیر. بزده اوکا قائل اولاجقدق. اکر یعقوب قدری بك مقدمه‌ده کتابنی دقوز سنه اول یازوب شیمدی باصدیردیغنی اعتراف ایتمه‌سه‌یدی...

عجبا « نور بابا » یی یازمقدن مقصد نه‌در؟ استهداف اولنان غایه مبهم وبلیرسز. آنجق انسانلرك فحشه مائل بولندقلرینی کوسترمکه قوی بر تمایل اظهار اولنیور. نته‌کیم اثر باشدن نهایته قدر فحشله مالامالدر. نور بابا برتوده‌ٔ احتراص وشهوت. زیبا خانم، اسکی بر قالتاق. نکار علی العاده بر مستفرشه. جابله باجی، توجه‌بی حالت احتضارده ایکن اولادلغنه تسلیم نفس ایدن

بر آلفنه ـ نصيب خانم بر شرف آشنهسی ، رؤف بك بر استانبولی زنپارهسی . عفيفه خانم ، خانهسی موعدِ وصال باپان بر بست مايه ، ماجد بيله اقرباسندن برينك زوجهسی سزجهسوهجك درجهده خفيف مشرب . بوتون حكايهنك ايچندهاخلاقی تميز، قلبی صاف، وجدانی پاك بر كيمسهيه تصادف اولنميور . هپ سفيه وعترص چهرهلر ... سيمای بسيم بشريتی بويله قاپ قارا كورنلر يوق دكلدر. مشهور روشفوكلد ، هر علاجده بر زهر وهر فضيلتده كيزلی بر چيركينلك بوليور . اوكا كوره ، اعمال بشريهنك كافهسی قبيح اساسنه مستنددر . بزم قناعتمزجه ، مايهٔ بشر تزيه وبلذه، مولود طبيعت داتما كوزلدر . حضرت محیالدين عربینك « تأمل سطور الكائنات فانها ـ من الملاء الآعلی اليه اليك رسائل . » سانحهسنه مربوطز . طبيعت ، متصل الك ايی يه دوغرو كيديور . اكثريت بشريهيی اخلاقسز فرض ايتمك اخلاقسزلغك بيوكيدر . مؤلفی اويله بر شائبهدن تنزيه ايدهرز .

يعقوب قدری بك الك زياده « صنعت ايچين صنعت » طرفداری كوروتمكدهدر . بو نظريهنك مروجلری بر غايه ويا اخلاق بر انديشه كوزهتمزلر . سبنسر « موسيقینك غايهسی نه تعليم ونهده تهذيبدر . آنجق حظدر . او غايه عموم صنعتلره كفايت ايدر . » ديور . فیالواقع صنعت ايچين صنعت كوزل اولهبيليره فقط ترقی ايچين صنعت دها مفيددر . خيالی فكرايله فكری فعل ايلها كمال ايدرسه صنعت شعر بويوكدر. « ديين شاعر وظيفهسنی بحق ادراك ايتمشدر. بونكله برابر « نور بابا » صنعتدنده بی نصيبدر . بديعی بر حظ

وهیجان تولید ایتمیور. یالگز موضوعنك شهرت وغرابتیدرکه، برمدت دها اوقونماسنه وسیله اوله بیله جك. محررك بوتون سحر موفقیتی انتخاب ایلدیکی زمیندن عبارتدر.

او حالده «نور بابا» نك قیمتی هیچ اولمزسه موضوعنك احتوا ایتدیکی حقیقت ایله تقدیر ایتمك مجبوریتی وار. محرر، بکتاشی آیینلرینی علناً تصویر وحکایه ایتدیکندن ناشی مفتخر وعنعنه‌دن یتیشوب بکتاشیلکك شیمدیکی تردیسنه دخول اولانلردن بری اولدیغنی معترفدر. بناءً علیه بکتاشی سرینی یعقوب قدری بکدن اوکرنه بیله جکز. اعتراف ایتمیدرکه، «نور بابا» ده بوطریقتك ارکان وادابندن قایمه بعض اوفاق تفك شیلر موجوددر. مثلا:

١ ــ بکتاشی سفره‌لرنده چراغ بولندیریلدیغی واقعدر. بوعادت، نور پاك محمدی یه قارشی اولان ابتلادندر. رسول کبریا، دعاسنده دائما «یاربی، بنی نور ایله.» بیوررردی. کندیسی عین نور ایدی. آنجق تعلیم امت ایچین اویله سویلردی. جناب حق، «وسراجاً ومنیراً» نظم جلیلنده حضرت پیغمبری قصد ایله‌مشدر.

٢ ــ آیین جمده مرشدك نزدینه کیدیلیرکن صاغ آیاغك پارمغی صوله طوتوندیریلدیغی ده صحیحدر. بوکا نیازچه‌ده طورمق دیرلر. سلمان فارسی، عمار بن یاسر، ابوذر غفار امام علی افندمزك حضورنده هپ اویله طوروررلردی. حرمته اشارتدر.

٣ ــ تیغ بند، وفا وتسلیمیته علامتدر. طرق سائره‌ده‌ده استعمال اولنمقده‌در. تیغ بند، ابتدا امام محمد باقرك شهید ایدلمه‌سی ایچین منافقین طرفندن احضار ایدلمشکن برمؤمن خالص

اونك برنده كندى بوينته قويوب عالم فنادن منسلخ اولمشدر .
٤ .ـ مرشدك « بويول كوچدر ، ملامت بوليدر . كلمه كلمه «
دونه دونه . » ديه‌ايقاظده بولنماسى دخى معتاددر. جناب پيغمبر،
حديبيه وقعه‌سنده اصحابى اوصورتله بيعت ايتديرمشدر . نصيب
آله‌جق كيمسه‌يه اجبار بولنمديغنى افهام ايچيندر . ٥ .ـ مصاحب
تعبيرى بكتاشيلر نزدنده مستعملدر . بر آيين جمده برابرجه نصيب
آلمش جانلر يكديكرينك مصاحبيدر . ٦ .ـ ١٥ نجى صحيفه‌يه
يازيم اوله‌رق درج ايديلن و « كاف ونون خطابى اظهار اولمه‌دن »
مصراعيله باشلايان نفس بكتاشى دركاهلرنده اوقونمقده‌در. خرابى‌نك
قيمتلى بردوريه‌سيدر . ايشته « نور بابا » حكايه‌سنك طريقتنامزينه
متعلق احتوا ايتديكى مواد . . .

بكتاشيلكده بولنميوب اسناد اولنان شيلرده شونلردر :
اولا ، محب ومحبه‌لرك برابر بولنديغى صرف بهتاندر . نسوان
تكيه‌يه كيدر . فقط تستره تماميله رعايت اولنور . محبه‌لرك آچيق
صاچيق كزينديكنى قبول ايتمك زوجلرينى قيصقانجلقدن، حسيات
رجليه‌دن محروم كورمك ديمكدر . هانكى اركك واردركه ،
رفيقه ويا كريمه‌سنك بويله لاابالى حركتلرينه راضى اوله‌بيلسين ؟
بناءً عليه بر بكتاشى سفره‌سى نصله چيتان بوسه‌لرله نهايت
بولماز . وبوش قالان اللر سفره آلتندن ديز اوستنده دولاشماز .
تكيه‌ده كوبك آتيلماز، شاقيرشاقير اويناتيلماز. هله معاشقه‌يه هيچ ده
محل وامكان اولماز . ثانياً ، دركاهلرده دم قوللانيلديغى يالاندر.
كرچه بكتاشيلردن بعضلرينك مسكرات قوللانديغنى انكار ايده‌مه‌يز.

اساساً انسانلرك نصفندن زیاده‌سی ایچکی ایچمکله مألوفدر . تعظیم وحرمتله طانیدیغمز برچوق ذواتك بومضر ومأمون اعتیاده مبتلا اولدیغی تاریخاً ثابتدر. خیرالله افندی تاریخنك بشنجی جلدینك ۵۷ نجی صحیفه‌سنده سوزمزی مؤید تفصیلات واردر. آنجق ایچکی نك بکتاشیلك لوازمندن عد اولنماسنی قطعیاً قبول ایتمه‌یز . بوطریقتك ارکانی پیرثانی بالم سلطان قدس سره قورمش، ارکاننامه‌سی صاحب دیوان محمد علی حامی دده طرفندن تدوین ایدیلمشدر . مذکور ارکاننامه‌ده عشرتك استعمال ومساغنه دائر کوچك برصراحت یوقدر . ثالثاً ، بکتاشی آبدستنك باشقه برشکلده اولدیغی غیر صحیحدر. محرر ، فرق اوله‌رق وضوء شرعیه تورکجه بعض جمله‌لرك علاوه ایدیلدیکنی کوستریبور . بیله‌مه‌یزکه، بوجمله‌لرك سویله‌نمه‌سی شکلی باشقه‌لاشدیررمی ؟ مراسم معنالی بولمق ایچیندر. ذکرایدیلن اوسوزلر رهبرك برر نصیحتی قبیلندندر . « اعزاز نامهٔ لطفی » نامنده‌کی کتابده شوفقره‌یی کورمش ایدك : « عاشقلر طریقنده غسل انسانك کوکلنی حقدن غیری شیلردن منزه قیلماسی، آبدست ایکی جهانك محبتندن الینی ، یوزینی تنزیه ایتمه‌سی، اوروج محرماتدن صاقینماسی ، حج محبت دنیادن رجوع ایله‌مه‌سی، زکات حق یولنده جان ویرمه‌سیدر. » یعقوب قدری بکك ماجده آلدیردیغی ابدی آبدست بورادن ملهم کورونیور . رابعاً ، درکاهده شرقی سویلنه‌رك رقص ایدیلدیکی محض اثر خیالدر. بکتاشی تکیه‌لرنده نفس سویله‌نیر ، خوش آینده دوریه‌لر اوقونور . علی العموم نفسلر یا تعلیمی ویا انفسی اولور ؛ که برحقیقت احتوا ایدر ، که

اهل بیتك محبتیله جوشقون برشهر کبی آقوب کیدر. ازجمله ابن رفعت سامح بکك شو نفی نه‌قدر صمیمی وقلبه موثردر :

ازلدن عاشقم بن محمد مصطفایه
فدا اولسون حیاتم بوتون آل عبایه
آجیر بی شبهه آنلر بوروح بی‌نوایه
قبول ایتسون ارنلر قول اولدم مرتضایه

❋

نه صبرم قالدی آرتق ، نه آرام وقرارم
حسینك آتشیله یانار تلب نزارم
طوتار افلاکی هردم فغان آه وزارم
رواندر سیل اشکم فضای کربلایه

❋

کمی نسیان ایدرسه‌م نولور صوم وصلاتی [١]
اونوتدم اهل بیتك غمندن کائناتی
اولور البت مصادف نگاه التفاتی
علی‌نك روز محشرده حزین برآشنایه

❋

اومؤمنلرله زاهدا سن اول جنتده همدم
که نسل مصطفایی قیلار پامال ماتم
تولنده حرز یس ، دیلنده اسم اعظم
صالار تیغ عداوت صدور هل اتی‌یه

❋

---

[١] بومصراع ، بزم بیلدیکمز درکاهلرده احکام شرعیه‌یه مطاوعة حین قرائتده ترك ایدیلیر.

بودر ساج نیازم ارنلر سرورندن
بکا برجرعه سونسون شراب کوثرندن
کوروب رسم سلوکی خراسان ارنلرندن
قرین اولدم حقیقت یولنده اولیایه

نوروز وقتنده شاه ولایت افندمزك مناقب سنیه‌لرینی محتوی بعض منظومه‌لر اوقونمقده‌در . اکثریا هلالی‌نك نوروزیه‌سی قرائت اولنیر [۲]. نور بابانك اوقودیغی نوروزیه آنجق سفسطه وهزیانه اّیی برمثال اوله‌بیلیر : « بابل کله کل کل دیدی — کل بابله کلم دیدی . » بو ، دلی صاچمه‌سندن فرقسز برشیدر . رقص ، دپنمزجه مباح صاییلیر . جناب رسول اللهك حضرت عایشه ایله برابر حبش رقاصه‌لرینی سیر وتماشا بیوردقلری مرویدر . مع مافیه دینی برپرده وبرمرشدك حضورنده عود ودف چاله‌رق رقصه قالقمق خفتلك وعقلسزلغك صوك درجه‌سیدر .

دیله‌بیلیرکه ، شوحکایه بکتاشیلك بیلنمه‌دن یازلمش برأثردر. بکتاشی بابالری اك زیاده وقار وتمکینلری ، عالم کثرتدن تجردلریله شهرت بولمشلردر . قهوه‌خانه‌یه ، عمومی اولان محلله چیقمغه بیله جسارت ایتمزلر . برده نور باباکوز اوکنه کتیریلسین ؛ بو آدم ، پانطالونلی ، یلکلی ، هپ بهیمی و حیوانی حسلرله متحسس برزویبه ، دها کنجلکنده آناغیله مقارنتده بولنه‌جق قدر

[۲] صوك زمانلرده ، خواجهٔ فضیلتمندمز کریدی علی رضا بابا افندی حضرتلرینك‌ده آتشین وهیجانلی برنوروزیه‌سی محبانك کمال رغبتنی قازانمشدر.

حیاسز برغلوقدر . راقی ایچر ، شرقی سویلر. بنده‌لرینه کندی
آلیله ساقیلك ایدر . بالتووندن منديل صاللار . دم عالمرنده سماعه
قالقار. احتراصات نفسانیه‌سی قارا برعماندر . زیبا خانمله هنوز
معاشقه‌ده ایکن نکار خانمه‌ده قیزیل غنچه‌سنی اوزاتیور . هیچ
برشیدن چکینمکسزین اونکله آچیق باش وآچیق سینه اوله‌رق
چامایجه‌یی ، بوغاز ایچنی ، مرمره ساحللرینی دولاشیور ، میدانده
بوسه آلوب وریبور . دها صوکرا ، نوروز آناسنده بوتون
اولادلری ایچنده سهیلانك اوزاتدیغی پیاله‌یی پارمقلریله برابر
دوداقلرینه کتیریبور ، نوروزه‌یی اوقورکن النی نشانلیسنك بلنده
دولاشدیریبور . حاصلی « آلنه ، بلنه صاغلام اولمق » دستوروندن
پروا ایتدیکی یوقدر. بنده‌لریده عین سویهٔ اخلاقیه‌ده‌در. هرشیئی
اباحه ومساهله نظریله کوریبورلر. نکارك کوستردیکی اعتماد تماميله
بهیمی برذوق واحتساس اثریدر . باشنی بابایه تسلیم ایتمش . اونك
اذنی اولمقسزین برشی یاپه‌میور . واقعا هرطریقتده تسلیمیت
موجوددر. فقط تسلیمیت عقیده‌دن دوغار. « نور بابا » ده ایسه
عقیده غیر مسطور. تلقین بیله ایکی سطردن عبارت . تسلیمیت ،
نامحدود دکلدر . « امر بالمعروف ونهی عن المنکر » ایله تحدید
اولنمشدر . اکلاشیلیورکه ، نوربابا قادینلری اغفال ایتمك ایچین
طریقته‌ده بك استناد ایتمیور . اساساً وحشی بر بهیمیت ایچنده
یوزن بر اثرده دین مدار استناد اوله‌بیلیرمی ؟ ایمدی بونلری
برلشدیرن نوث نه‌دیر ؟ باشقه برسائق آرامایه‌لم ؛ او، یعقوب

قدری بکك قوۀ مخیله‌سیدر . بو کتابده بکتاشیلك نور بابانك سیاه اولان صاریغی [ص : ۷۹] کبی ایکره‌نتی طوریبور . بکتاشیلکده ایکی درلو صاریق مستعملدر ؛ خلفا قسمی یشیل کیر . و اجازت ویره‌بیلیر . بابالرك عمامه‌سی بیاضدر . واعظلر یالکز محب یتیشدیرمك صلاحیتنی حائزدرلر .

مذکور حکایه‌نك « رومان آتله » اولماسی احتمالی غیرواردر . اورته‌یه قونیلان تیپلرك آیری آیری صحنۀ حیاتده‌یشامه‌لری محتمل ، فقط بکتاشی اولمالری ناقابلدر . نور بابا ماده‌لی طاشیدیغی اشخاصك روائت خلقیه‌سی اعتباریله امیل زولانك « نانا » سنه ، وقوعاتك وسعت متخیله‌سنه نظراً امیل ریشبورغك ، قسادیه دومونته‌په‌نك افسانه‌لرینه بکزر . رومانك صاحبی ، دوشــدیکی کریوۀ غرابتی فرق ایتمش اولمیدرکه ، ۱۲۳ نجی صحیفه‌ده نور بابا اولادلرینك بکتاشیلك ایچنده آیری برصنف اهل طریقت اولدیغنی ، سائر مرشدلرك نور بابایی ملحد نظریله کوردیکنی وبنده‌لرینه حقارت ایلدیکنی اعترافه مضطر قالمشــدر . ومادامکه نور بابا ایله همپالری مستثنا برماهیتی حائزدر . شوحالده بونلرك اعمال وافعالنده مستثنا صاییلیر . بوتوز بکتاشی تکیه‌لرینك چیغیرندن ، شکلاً وروحاً حقیق عنعنه‌لرندن دیشــاری چیقمش اولدقلری نه‌ایله مثبتدر ؟ یعقوب قدری بك ، رفاعی وقادری تکیــه‌لرینکده بوزولدیغنی نره‌دن بیلیور ؟ خیالی بروقعه‌یی عمومه تشمیل ایتمك دوغرومیدر ؟ کتابك ایچنده‌کی سرلوحه‌لری کورن برقارە ، بکتاشیلکك کافه

اسرارینه مطلع اوله‌جق ظن ایدر : « بکتاشی تکیه‌سنده موملر ناصل سونر ؟ بر بکتاشی شیخی ناصل یتیشیر ؟ برظاهر ناصل ارشاد ایدیلیر ؟ مثلی کورولمه‌مش بر آیین جم . » حالبوکه بونلر بعض اصنافك الده قالمش امتعه‌سنه مشتری جلب ایتمك ایچین قوللاندیغی یالدیزلی و اغفالکار ره‌کلاملردن فرقسزدر. او هیجانلی سرنامه‌لر آلتنده محررك یك ابی طانیدیغی اکلاشیلان کرخانه و میخانه عالملرینك تصویریله اوغراشیلمشدر. وقعه‌نك بکتاشیلکه برآز تماس ایچین ده عاشق پاشا زاده تاریخی ، کاشف الاسرار ، بیلك برحدیث کبی علیهده یازیلان بعض اثاردن آلنمش صاچمه وغرضکارانه برقاچ فکر اركك مختلف یرلرینه صاچیلمشدر . حقیقتده نوربابا حکایه‌سی برحقیقت افاده ایتمکدن چوق اوزاق و محرزی کلیاً بکتاشیلکه بیانجیدر .

طریقت بکتاشیه ، حد ذاتنده خفی بریول دکلدر. برعصر اول ، آیین جملر آشکاره اوله‌رق قوریلوردی . یکیچریلرك الحاسی وسیله‌سیله اجرا ایدیلن قتل عامدن صوکرا ، ظاهرلردن قاچینمق لزومی حس ایدیلدی . و کتمان قاعده‌سی وضع اولندی . بکتاشی سری ، ایشته اوصورتله وجود بولدی . بوایسه ، اساسسز ، بوش مفهوملردن بریدر. صرف تکرن ایتدیکی زمانك ایجابات سیاسیه‌سنه مستند ضروری برکیفیت ایدی .

بکتاشیلکك بانیسی قطب العارفین ، غوث الواصلین خنکار حاجی محمد بکتاش ولی سادات کاظمیه‌دندر . پدری خراسان

سلطانی السید ابراهیم ثانی ، والده‌سی علمادن شیخ احمدك کریمه‌سی، خاتم خاتون ، مولدی شهر نیشابور، تاریخ ولادتی مروت کلمه‌سنك دلالتی اولان ٦٤٦ در . شیخ لقمان واسطاسیله « دیوان حکمت » صاحبی شاعر متصوف خواجه احمد یسوی حضرتلرندن مستخلفدر، دیار رومه مواصلتنده اورخان غازی حضرت پیرك زیدینه هزیمتله خاطرینی تطییب ایتمشدر . مشارالیه بالمقابله یکیچری‌یی تنظیم و حکمدار عثمانی‌یه ذوالفقاری حاوی برسنجاق هدیه ایله‌مشدر . مدت حیاتی محمد ، تاریخ ارتحالی بکتاشیه کلملرندن اکلاشیلدیغنه کوره ٩٢ سنه و ٧٣٨ تاریخی‌در. مرقد مبارکی اسکیشهر جوارنده صولیجه‌قره اویوکده‌در. درکاه شریفك قپوسنده ابیات آتیه منقوشدر :

طالب حب حقیقت بهره‌یاب فیض اولور
باب حقدر درکه سلطان بکتاش ولی .
مهر توحید وهدایت مطلعیدر بومقام
سر انوار محمدله علیدر منجلی .
کعبة العشاق باشد این مقام
هرکه ناقص باشد اینجا شد تمام .

مفصل ترجمهٔ حالی عالی‌نك « کنه‌الاخبار» نده ، مناقبی کندی ولایتنامه‌سنده مذکوردر . دیکر پیران اعظامدن برفرقی یوقدر . نشوهٔ عاشقانه‌سی جهتیله مولانا جلال‌الدین رومی‌یه ، اظهار ایلدیکی خوارق وکراماتك کثرتی جهتیله عبدالقادر کیلانی حضرتلرینه مشابه‌در . قادر اسم جلیلندن تجلی ایدن اهل الله کرام صاحب

کرامت، علم اسمنه مظهر بولانلر صاحب عرفان و عارف بالله اولور. مرید صفت کمالیه‌سنی طاشیانلرك ارادتی اللرنده بولور. بونلر، نیازدن کچمش ناز اهلیدر. جناب حقك عنایت ازلیسیله ایستدکلرینی اجرا ایده‌بیلیرلر. حضرت پیردستگیر «اوسوکیلی مقربین الهیه‌دن بریدر».

طریقت نازنین، سائر طرق اسلامیه کبی سورهٔ فتحك اوننجی آیت کریمه‌سنه استناد ایدر. بیعت، عینی بیعتدر. زمان سعادتده حدیبیه غزاسنه نیت اولندیغی اثناده بعض قبیله رؤساسی هنوز اسلامیته ایصینه‌ماش اولدقلرندن عزیمت خصوصنده تردد وتعلل کوسترمشلردی. جناب حقك امر وفرمانی ایله رسول اکرم تولی وتبرا اوزرینه رفقاسنی بیعت ایتدیردی. اساس بودر. تولی وتبرانك معناسی پیغمبرمزك سودیکنی سومك، سومه‌دیکنی سومه‌مکدر. دیکر طریقتلره منسوب بعض مشایخ حین انابتده طالبه یالکز کلمهٔ توحیدی تلقین ایدرلر. حالبوکه طالب مسلماندر. کلمهٔ توحیدی اساساً بیلیور. بناءً علیه اثر رسالتپناهی‌یه توفیقاً تولی وتبرانك تلقینی لازم کلیر. بکتاشیلرك قاعده‌ده یاشایان مفرط اهل بیت محبتی بو تلقیندن باشلار. او محبت «موافق دکلیدر؟» قرآن کریمده «قل لا اسئلکم علیه اجراً الا المودة فی القربی» آیت کریمه‌سی موجود. جناب پیغمبرده «انا وعلی من نور واحد.» بیورمش وامام علی‌یی دائما کندیسنه قارشی «هارون منزله‌سنده» عد ایتمشدر. دیکر بر حدیث شریفده «هر کیم که آدمك علمنی، نوحك تقواسنی،

ابراهیمك حلمنی ، موسانك هیبتنی ، عیسانك عبادتنی کورمك مراد ایدرسه علی بن ابی طالبه باقسین . » بیوریلیور.

بکتاشی طریقتی ، عقیده خصوصنده طرق سائره ایله ایله برابردر. وحدت وجود فلسفه‌سی ، هپسنك اساسنی تشکیل ایدیور. « هر نره‌یه دونرسه‌کز وجه الهی بولورسکز. » معناسنی مفید « فاینما تولو فثم وجه الله » آیت کریمه‌سیله « بن بر کنز مخفی ایدم . لاکن ظهوره میل ذاتم اولدیغندن بو مخلوقاتله تعین وتحقق ایدرك ظهوره کلدم . » مآلنده‌کی « کنت کنزاً مخفیاً فاحببت ان اعرف . » حدیث شریفی واونلره مماثل یوزلرجه آیات کریمه واحادیث نبویه وحدتك لاهوتی برهانلریدر. بو فلسفه‌نك بکتاشیلکده « نوربابا » مؤلفنك ظنی وجهله ابتدائی وتبا طاسلاق دکل، متکامل بر حالده بولندیغنی اکلامق ایچین قدیم عرفای بکتاشیه‌دن قایغوسز آبدالك « بسملهٔ کامله » سنی براز اوقومق کافیدر. مثال اولمق اوزره شو منظومه اورادن آلنمشدر :

ای حق بیلمه‌یی طلب ایدنلر
یوزین حق یولنه تراب ایدنلر
سونلر جان ودلدن مصطفایی
قویانلر صدقله کفر وخطایی
محب اولان حالنه اولیانك
بیلنلر اصلنی وفرعنی جانك
وجود ثباتنی هلاك ایدنلر
جاتی غفلت پاسندن سیلنلر

اولانلر هر نفس حقله وصلت
بولانلر بو دکزده دروحدت
ایریشوب بو دکزده غرق اولانلر
اوزیله جمله‌یی یکسان بیلنلر
حقیقت جمله عالم حق دینلر
ایشیدوب حق سوزی صدق دینلر
بو یولده صدقنی شمع ایله‌ینلر
اوزینی دوشیروب جمع ایله‌ینلر
بو سویله‌ین وجودمیدر نه‌می
کور اخی بو تنمی، یا جانمی
نیه کالدم نه‌در بونده مرام
نه‌سیدندر انسان اولدی آدم
کوروب حق هر یرده بیلنلر
حقله وصلت اولوب حق اولانلر
کوك اهلی بکا نیچون سجده قیلدی
شو بر کیمسه نیچون شیطان اولدی
نه‌در اول دیمك، آخر دیمك نه
عیان اولان نه ایمش، سر دیمك نه
مراد نه تیکری، یه بر دیمکدن
سبب نه یوق دیمکدن، وار دیمکدن
یا یاتین، ایراق، کفر، ایمان نه
نه حکمتدر نه ایمش کنج ویران نه
نه‌خبردر نبیلر سویله‌یکی
نه سردر خلقه عیان ایله‌یکی
نه‌در مقصود یا عامی کتابدن
سبب نه‌در نه آچیلور بوبابدن

اخری نه اوله بو سوزلرك حاصلی
یمش یولی نه‌در یولن واصلی
حقیقتی نه در جمله جهانك
نه‌در کوکلنده‌کی سر انسانك
قیاسده اول عیار دکلمی؟
همان اولدر دخی کیم وار دکلمی؟
ظاهر، باطن همان اولدر آدمده
آدمده جمله اشیاده، عالمده
همان اولدردخی غیری وجود یوق
او بر کوندرکه یوزنده بلوط یوق
ظاهر اونك وجودیدر باطن اول
همان اولدر اوزیکه کل امین اول
اکر طالب ایسه‌ك بیلمکده حقی
اوزیکه کل اوز علمین اوقو.
اوزیکی تور تاره کور کل خیالدن
خبردار اوله جانك کلی حالدن
که شویله جان کبی عزیز اوله‌سك
کیده قلبك پاسی صافی اوله‌سك
اوزین بیل که حقی بیلمش اوله‌سك
بکای مقصودین بولمش اوله‌سك
دخی کانك قالمایه اوزیکه
سجود ایلیه‌سك سن کندوزیکه
او منزله ایریشه‌جك مفرك
نور ایدی دخی نور اوله نظرك

اودمده كوره‌سك بو جمله پركال

دم وساعت ، كيجه ، كوندوز ، ماه ، سال

ولى ، نبى ، طريق ، پيغمبر ، جبريل

همان نه ديمكدر بونلرك اصلنى بيل

يلان ، كرچك ديمك نقصان كمال

طريق حق نه‌در يا شريك واضلال

بو خالقركه كورينور جهانده

او صفتلركه سويلنور كلامده

يول ، منزل ، ياقين ، ايراق ديمكلك

دولو ، بوش ، باطل ، حق ديمكلك

جهان ايچنده كورديكك خيالر

خيال ايچنده‌كى بو جمله حالر

همان بر نقطه‌در بر حرف الف

حقيقت شويله‌كه جان كبى لطيف

دخى بوندن لطيفه‌دركيم ديرم بن

ايده‌بيلمم نيجه نشان ويرم بن

اوزيكه كل قو بو ياكاش خيالى

اكر بولمق ديلرسه‌ك ذوالجلالى

دخى قصديله باق سن بو كلامه

تاكه الف اوله سنده‌كى لامك

همان كندوزيكه اقرار أيله

اوزيكى سن كل اوزيكه يار أيله

بو خبردر اصلی همان کلامك
حقیقتی وار جمله عالمك
حقی بیلمك بودر اوزین بیلەسك
همان مشکل او بکی حل قیلەسك
ای طالب خبر اکلا بو خبردن
مقدم نه اوله ایندیکله پارادن
اکر موزن اکلارسەك یول کوروندی
آچیلدی پردە صاغ وصول کوروندی
حق ایچنده دخی قالمدی مشکل
ایریشدی حده یول کوروندی منزل
همان جمله جهان بر وجود اولدی
وجود ایچنده الله موجود اولدی
ای بو جهانده اوزین کامل بیلنلر
اوزین بیلوب توحیده یول بولانلر
حق نوردر جمله عالم تجلیسیدر
اصلی حقکدر جمله صفات شعبەسیدر.

مذهب وطریقتلری تفرقەیه بادی ظن ایدنلر یاکلیورلر.

هر یول، موزیقەنك بر آلتی مثابەسندەدر. آیری اولنجه، آهنکی نوعنه کوره اولور. فقط هپسی برلشدیکی زمان تام بر بانك موسیقی حصول بولور. طرق اسلامیەنك کافەسی عینی صورتله جامعهٔ اسلامیەیی تشکیل ایدر. طریقتنازنین، آرقداشلرندن هیچ بر وجهله آیری کیتمیور. اداب وارکانی زعم ایدلدیکی اوزره کیزلی دکلدر. آرزو

ایدنلر، رفعت بکك « مرآت المقاصد فی دفع المفاسد » نامنده کی اثر مطبوعنه مراجعت بیورسونلر. اورادە تدقیقیدە کورەجکلردر. ۲۵۹، ۲٦۰، ۲٦۱ صحیفەلرندەدر. شیمدی یە قدر « نور بابا » قبیلندن برچوق ماصاللر دیکلەدك. لاکن اونلرك صیراسی چوقدن کچدی. طریقت بکتاشیه، خاتم الانبیا و ممدوح الاسرار لافتانك شمع توفیق هدایتیدر. پیر سلطانك دیدیکی کبی؛ منکر اوفلەمکله بو چراغ سونمز.

ازمیر - ۱۲ تموز ۱۳۳۸

فیأتی ١٥ غروشدر